

Муниципальное автономное общеобразовательное учреждение
"Средняя общеобразовательная школа № 1" города Нурлат Республики Татарстан

«Рассмотрено» на педагогическом совете Протокол № 1 от « 26 » августа 2025 г.	«Утверждено» Директор МАОУ «Средняя общеобразовательная школа №1» города Нурлат РТ Маркелов С.А. Приказ № 14-ОД от «26» августа 2025г.
--	---

ДОПОЛНИТЕЛЬНАЯ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ
ОБЩЕРАЗВИВАЮЩАЯ ПРОГРАММА
«Сәхнә»

Направленность: художественная
Возраст обучающихся: 16-17 лет
Срок реализации программы: 1 год
Форма обучения: очная

Авторы-составитель:
Ф.Х.Гиниятуллина

2025г., Нурлат

Оглавление.

- ☐ Пояснительная записка
- ☐ Учебный план
- ☐ Содержание программы
- ☐ Планируемые результаты освоения программы
- ☐ Организационно-педагогические условия реализации программы
- ☐ Список литературы

Пояснительная записка .Аңлатма язуы.

Направленность. Юнәлеше: - сәнгать

Нормативно- правовое обеспечение программы. Норматив актлар :

1. Федеральный закон об образовании в Российской Федерации от 29 декабря 2012 года №273-ФЗ (с изменениями и дополнениями, вступившими в силу с 01.09.2023 г.)
2. Федеральный закон от 31 июля 2020 г. № 304-ФЗ «О внесении изменений в Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» по вопросам воспитания обучающихся»
3. Федеральный закон от 13 июля 2020 г. №189-ФЗ «О государственном (муниципальном) социальном заказе на оказание государственных (муниципальных) услуг в социальной сфере» (с изменениями и дополнениями, вступившими в силу с 28.12.2022 г.)
4. Целевая модель развития региональных систем дополнительного образования детей, утвержденная приказом Министерства просвещения Российской Федерации от 3.09.2019 №467
5. Концепция развития дополнительного образования детей до 2030 года, утвержденная Распоряжением Правительства РФ от 31 марта 2022 г. №678-р
6. Приказ Министерства просвещения РФ от 27 июля 2022 г. №629 «Об утверждении порядка организации и осуществления образовательной деятельности по дополнительным общеобразовательным программам» (вступил в силу с 1 марта 2023 г. и действует по 28 февраля 2029 г.)
7. Постановление Правительства Российской Федерации от 11.10.2023 №1678 «Об утверждении Правил применения организациями, осуществляющими образовательную деятельность, электронного обучения, дистанционных образовательных технологий при реализации образовательных программ»
8. Приказ Министерства просвещения Российской Федерации от 5 августа 2020 года № 882/391 «Об организации и осуществлении образовательной деятельности при сетевой форме реализации образовательных программ» (с изменениями на 26 июля 2022 года)
9. Письмо Министерства просвещения Российской Федерации от 31.01.2022 №ДГ-245/06 «Методические рекомендации по реализации дополнительных общеобразовательных программ с применением электронного обучения и дистанционных образовательных технологий»
10. Письмо Министерства просвещения РФ от 7 мая 2020 г. №ВБ-976/04 «О реализации курсов внеурочной деятельности, программ воспитания и социализации, дополнительных общеразвивающих программ с использованием дистанционных образовательных технологий»
11. Письмо Минпросвещения России от 29.09.2023 №АБ-3935/06 «Методические рекомендации по формированию механизмов обновления содержания, методов и технологий обучения в системе дополнительного образования детей, направленных на повышение качества дополнительного образования детей, в том числе включение компонентов, обеспечивающих формирование функциональной грамотности и компетентностей, связанных с эмоциональным, физическим, интеллектуальным, духовным развитием человека, значимых для вхождения Российской Федерации в число десяти ведущих стран мира по качеству общего образования, для реализации приоритетных направлений научно-технологического и культурного развития страны»
12. Постановление Главного государственного санитарного врача Российской Федерации от 28.09.2020 г. №28 «Об утверждении санитарных правил СП 2.4. 3648-20 «Санитарно-эпидемиологические требования к организациям воспитания и обучения, отдыха и оздоровления детей и молодежи» (СанПиН 2.4.4.3172-14 утратили силу)
13. Письмо Министерства образования и науки Республики Татарстан №2749/23 от 07.03.2023 г. «О направлении методических рекомендаций по проектированию и реализации дополнительных общеобразовательных программ (

Актуальность.

“Сәхнә” өстәмә белем бирү программасы ФББП нигезендә һәм мәктәпнең урта белем бирү программаларын истә тотып төзелде.

Театр –сәнгатьнең күп төрле сәләтләр кирәк булган тылсымлы дөньясы. Шуның өчен бу сәләтләрне үстерү генә түгел, ә кечкенәдән театр сәнгатеңә мәхәббәт тәрбияләү кирәк.

Театр ул - тормышта һәм кешеләрдәге матурлыкны күрә белергә, үзгә тормышта яхшылык һәм изгелек эшләү омтылышы тудыру сәнгате. Театр сәнгатең сурәтләр чаралары(интонация, мимика,жест һ.б)ярдәмендә программаны тормышка ашыру эсәр эчтәлегә белән генә таныштырмый,ә укучыларны конкрет образлар, алар арасындагы мөнәсәбәтләр, күренешләрне тирән тоемларга өйрәтә. Театрда уйнау укучыларда ижатың барлык төрләрән - сүз, жыр, бию, сәхнә, рәсем сәнгате- шул ук вакытта сыйныфны берләштерергә,культура дәрәжәсен күтәрергә, сәнгать өлкәсендәге белемнәрне арттырырга ярдәм итә.

Театр-башка сәнгатләрнең синтезы булганга, дәрәсләр дә бию, музыка, рәсем белән бергә алып барыла.

Отличительные особенности. Программа үзгәлекләре.

Программа театр белән аралашуның бу үзгәлекләрен истә тотып, башкару һәм тамашачы культураны тәрбияләү мөмкинлеген дә күздә тотта.

Дәрәсләрдә укучылар театр сәнгате төрләре, жанрлары, спектакль эерләү процессы, актерлык осталыгы үзгәлекләре белән таныша.

Программа укучыларның психологик үзгәлекләренә нигезләнеп,бала шәхесе үсешенә, шәхси һәм метапредмет нәтижәләр формалаштыруга юнәлтелгән. Программа укучыларда рухи-әхлакый культура формалаштыруга һәм аларның тәрбия һәм үсеш процессын камилләштерүгә ярдәм итә. Дәрәсләрдә алган белемнәр психологик киеренкелекне жичәргә, ижади активлыкларын үстерергә, чагыштырырга, анализларга, планлаштырырга, максат куеп аңа омтылырга ярдәм итә.

Максат: укучыларның эстетик, интеллектуаль, әхлаки үсешә өчен шартлар булдыру, театр сәнгатеңә һәм актерлык эшчәнлегенә кызыксыну уяту һәм баланың ижади индивидуальлеген тәрбияләү.

Бурычлар:

- театр тарихы белән таныштыру, рус һәс татар театрлары тарихына күзәтү ясау;
- театр төрләре, жанрлар белән таныштыру(курчак, драма, опера, балет, музыкаль)
- бүгенгә театрлар, күренекле шәхәсләр турында мәгълүмат бирү
- укучыларда артистлык күнекмәләрен камилләштерү;
- сөйләм культураны үстерү;
- эстетик зәвык тәрбияләү;
- баланың ижади активлыгын үстерү, башкалар ижатына хөрмәт белән карау һәм бергә эшләү күнекмәләрен камилләштерү

Адресат. Дәрәстән тыш эшчәнлек планында курсның урыны.

Программа 10 нчы сыйныф укучылары өчен 1 елга исәпләнгән.

Сроки реализации программы.

Программаны тормышка ашыру өчен 35 сәгать каралган.

Программаның күп өлеше актив эшчәнлеккә корылган: репетицияләр, спектакльләр күрсәтү һәм карау, костюмнар, декорацияләр эерләү. Калган өлеше - тематик әңгәмәләр, текст өйрәнү, презентацияләр карау.

Программаны	тормышка	ашыру	үзгәлекләре:
-------------	----------	-------	--------------

Программа түбәндәге бүлекләренә үз эченә ала:

Театрның тормыштагы роле.

Театраль башкару эшчәнлегә.

Сәхнә сәнгате дәрәсләре.

Профессиональ театрлар.

Пантомима нигезләре.

Дәресләр теоритик һәм практик өлешләрдән тора. Теоритик дәресләр театр сәнгате, тарихы, бүгенге театрлар, күренекле шәхесләр турында әңгәмәләр, практик дәресләр исә актерлык осталыгы күнекмәләре алуға нигезләнгән.

Эш формалары:

Дәресләр төркемнәрдә һәм индивидуаль алып барыла.

Дәресләрдә төп шөгыйльләр: театраль уеннар, әңгәмә, презентация карау, спектакль әзерләү һ.б.

Мәктәп күләмендә үткәрелә торган чараларда катнашу да театр түгәрәге эшчәнлегә белән бәйләнгән.

Эш методлары:

Гадидән катлаулыга күчә барган саен укучылар театраль осталыкка өйрәнә баралар. Түгәрәктә укучылар команда белән эшләргә, әңгәмәдәшен тыңлый белергә, тамашачы фикерен ишетергә, төрле образларга керә белергә өйрәнәләр. Сәнгатьле уку серләренә төшенәләр, сәхнә бизәлеше буенча үзләренң идеяләрен тормышка ашыралар.

Декорация, костюмнар сайлау, музыка эзләү дә укучыларның бу төр өлкәдә белемнәрен арттыра, ижади мөмкинлекләр ача.

Театрга экскурсиягә бару, спектакльләр карау укучыларда театрда үз үзенең тоту культурасын тәрбияли. Театр тарихын, бүгенгесен белү дә аларда театр сәнгатенә кызыксыну белән бергә тамашачы культурасын да тәрбияли.

Учебный (тематический) план дополнительной общеобразовательной программы

№	Название раздела, темы	Количество часов			Формы организации занятий	Формы аттестации (контроль)
		Всего	Теория	Практика		
1.	Раздел (модуль)1. Роль театра в искусстве					
1.1.	Вводный урок. Развитие татарского театра	1	1		Беседа, рассказ, презентация	
1.2.	Театры Татарстана. Театр им. Г.Камала; театр им.К.Тинчурина	1	1		Презентация, просмотр фильма	
1.3	Театр оперы и балета им.М.Джалиля	1	1		Презентация, просмотр фильма	
1.4	ТЮЗ им.Г.Кариева	1	1		Презентация, просмотр фильма	
1.5	Кукольный	1	1		Презентация,	

	театр «Сказка»				просмотр фильма	
1.6	Альметьевский и Набережночелнинские театры	1	1		Презентация,	
1.7	Нижнекамский и Мензелинские театры	1	1		Презентация,	
1.8	Буинский и Атнинские театры	1	1		Презентация, просмотр фильма	
1.9	Значение народных театров . Театр «Нур»	1	1		Презентация, встреча	
2.	Раздел (модуль) 2. Театральная деятельность					
2.1.	Дикция. Упражнения для хорошей дикции	1		1	упражнения	
2.2.	Интонация	1		1	упражнения	
2.3	Темп. Рифма. Ритм	1		1	упражнения	
3.	Раздел (модуль) 3. Уроки сценического искусства					
3.1.	Культура речи	1		1	упражнения	
3.2.	Речь должна быть звучной	1		1	упражнения	
3.3	В мире поэзии. Выразительное чтение	1		1	Упражнения Выразительное чтение	
3.4	Творчество любимого поэта. Выразительное чтение	1		1	Выразительное чтение презентация	
3.5	Миниатюра	1		1	Беседа	
3.6	Монолог (особенности)	1		1	Упражнения чтение	
3.7	Диалог (особенности)	1		1	упражнения	
4.	Раздел (модуль) 4. Основы пантомимы					
4.1.	Роль мимики в	1		1	Презентация	

	создании образа				упражнения	
4.2.	Особенности мимики, жеста, движений	1		1	упражнения	
4.3	Театр без слов	1		1	упражнения	
4.4	Язык танца	1		1	упражнения	
5.	Раздел (модуль) 5. Театральные термины					
5.1.	Термины	1	1		презентация	
6.	Раздел (модуль) 6.Спектакль профессионального театра					
6.1.	Спектакль проф.театра	1	1		Экскурсия в театр	
7.	Раздел (модуль) 7. Постановка спектакля					
7.1.	Ознакомление с произведением . Распределение ролей	1		1	упражнения	
7.2.	Работа над образами индивидуально	1		1	Упражнения, репетиция	
7.3	Работа над образами индивидуально	1		1	Упражнения, репети ция	
7.4	Изучение движений на сцене	1		1	Упражнения, репети ция	
7.5	Сценические костюмы	1		1	Мерка, подбор	
7.6	Декорация. Оформление сцены	1		1	Рисование, постановка мебели и.тд.	
7.7	Интерьер. Реквизиты	1		1	подбор	
7.8	Репетиция постановки	1		1	репетиция	
7.9	Генеральная ре петиция постановки	1		1	репетиция	
7.10	Постановка спектакля	1		1	Постановка на сцене для зрителей	
Итого часов		35	11	24		

Содержание программы

Программа эчтәлегә (35сәгать)

1нче бүлек. Сәнгатьтә театрның роле.

Беренче дәрәсләрдә житәкче укучылар белән таныша. Программа белән таныштыра. Инструктаж үткәрелә. Театр турында әңгәмә. Театрның әһәмияте, башка төр сәнгатьләрдән аермасы. Театр тарихы һәм бүгенгесе. Төрле театрлар. Шәхесләр белән таныштыру. Спектакль ижат итүчеләр : язучы, шагыйрь, драматург.

2нче бүлек. Театраль башкару эшчәнлегә.

Укучыларда ритм хисе үсешенә юнәлтелгән күнегүләр . Образлы уйнау (Күбәләк, төрле жәнлекләр, машина һ.б).Нигезендә абстракт образлар яткан күнегүләр(ут,су)Актерлык осталыгы нигезләре. Мимика. Театраль этюд. Язык жестлар теле .Дикция. Интонация.Сөйләм темпы. Рифма. Ритм. Импровизация. Диалог. Монолог.

3 нче бүлек. Сәхнә сәнгате дәрәсләре.

Уеннар һәм күнегүләр:тере һәм жансыз предметка әйләнү күнегүләре, Аерым һәм күмәк этюдлар эшләү.

4 нче бүлек. . Пантомима нигезләре.

Сурәтләр чарасы буларак актерның төрле халәтләрдә торышы. Хәрәкәт.

5нчебүлек. Терминнар үзләштерү.

Драма ,курчак театры, спектакль, этюд, партнер, премьерә, актер, комедия, декорация, реквизит һ.б төшенчәләр белән танышу.

6нчы бүлек . . Профессиональ театр спектакле .

Театрга бару.Спектакль карау, Әңгәмә үткәрү.Иллюстрацияләр ясау..

7нчы бүлек . . Спектакль эзерләү (пьеса,әкият)

Автор эсәрләре белән танышу, спектакльнең башыннан алып ахырына кадәр эзерлек эшләре алып бару. Спектакль күрсәтү.

Программаның структурасы

№	Бүлек исеме	Сәг.саны
1	Сәнгатьтә театрның роле	9
2	Театраль башкару эшчәнлегә	3
3	Сәхнә сәнгате дәрәсләре	7
4	Пантомима нигезләре	4
5	Терминнар үзләштерү	1
6	Профессиональ театр спектакле	1
7	Спектакль эзерләү (пьеса,әкият)	10
барысы		35

Планируемые результаты освоения программы.

Программа үзлөштөрүнөң нәтижеләре:

Укучылар өйрәнәләр:

- 1.1. Театр этикетын, спектакль карау, тамашачы өчен кагыйдәләрен;
- 1.2. театр сәнгатенәң төрләрән, жанрларын аера (опера, балет, драма; комедия, трагедия; и т.д.);
- 1.3. тизәйткечләр, телшомарткычларны төрлө темпта әйтергә;
- 1.4. шигъри әсәрләренә сәнгатьле итеп сөйләргә.

Укучылар эшли алалар:

- 1.5. артикуляцион гимнастика күнегүләрен;
- 1.6. төрлө хәлләрдә бирелгән темага текстка импровизация ясый;
- 1.7. шигъри әсәрләренә хәрәкәттә һәм төрлө халәттә сөйли;
- 1.8. бер тын алу белән озын фразалар әйтә;
- 1.9. берүк фразаны төрлө интонация белән әйтә;
- 1.10. әсәрдәгә сүзләренә дәрәс әйтә һәм логик басымны дәрәс куя;
- 1.11. бирелгән темага партнер белән диалог төзи.

Программа үзлөштөрүдән көтелгән нәтижеләр:

Шәхси нәтижеләр:

- 2.1. яшъташларә белән хезмәттәшлеккә ихтыяж, иптәшеңнең фикерен ишетүгә омтылыш, үзара дусатинә мөнәсәбәт;
- 2.2. әдәби әсәр чаралары ярдәмендә дөньяга тулы караш;
- 2.3. нәфис әдәбият әсәрләрен өйрәнү һәм тыңлау тәҗрибәсә нигезендә этик хисләр, эстетик ихтыяж, кыйммәтләр булдыру;
- 2.4. шәхси үсеш өчен театр сәнгате дәрәсләренәң мөһимлеген аңлау. Метапредмет нәтижеләр:

Регулятив УУГ:

- 3.1. укытучы куйган мәсьәләсен аңлау һәм кабул итү;
- уку
- 3.2. пьеса өстендә эшләү этапларында үз эшенә планлаштыру;
- 3.3. үз эшчәнлеген нәтижеләрен бәяләү, төзәтү;
- 3.4. уңыш/ уңышсызлыгыңның сәбәпләрен анализлау. Укытучы ярдәмендә үзеңә позитив юл сайлау:” Мин булдырам”, “Мин әле күп нәрсә эшли алам”

Танып-белү УУГ:

- 4.1. видеоязма һәм әсәр укыганда анализ һәм синтез алымнарын куллану, геройның тәртибен анализлау һәм чагыштыру;
- 4.2. бирем үтәгәндә мәгълүматны кабул итү һәм куллана белү;
- 4.3. әкият, хикәя, этюдлар иҗат иткәндә, әсәр сәхнәләштергәндә үзеңнең иҗади сәләтеңне күрсәтү;

Коммуникатив УУГ:

- 5.1. диалогка кушылу, коллектив сөйләшүдә активлык күрсәтү;
- 5.2. башкаларның да фикерен тыңлап, төркемдә эшләү
- 5.3. ярдәм сорап мөрәҗәгать итү;
- 5.4. кыенлыкларны аңлата белү;
- 5.5. ярдәм һәм хезмәттәшлек тәкъдим итү;
- 5.6. әңгәмәдәшеңне тыңлау;
- 5.7. күмәк эшчәнлектә ролләренә һәм функцияләрен бүлү, уртак фикергә килү;
- 5.8. үз фикереңне һәм юлыңны әйтә белү;

- 5.9. үзәра контроль булдыру;
5.10. үз һәм тирә-юньдәгеләрнең тәртибен адекват бәяләү.

Организационно-педагогические условия реализации программы

Укыту процессын материал-техник яктан тәмин итү.

Ноутбук, тавыш колонкалары,
костюмнар, декорацияләр;
костюм элементлары;
сәхнә гримы;
Электрон презентацияләр «Правила поведения в театре»
«Виды театрального искусства»
Сценарийлар

Список литературы

Укытучы өчен әдәбият исемлеге:

1. Галимуллин Т. Н. Истоки татарского театра. Казань//Казан утлары.-2005.-№4
 2. История советского драматического театра. Татарский советский драматический театр. Казань: Тат. кн. издательство, 2001
 3. Моратова Ф. А. Наш театр. Нижнекамск//Туган як.-1999.-№3
 4. Ермолаева Т.Э. Академический театр. Казань: Тат. кн. изд-во, 2006
 5. Туфан Миннуллин. Сайланма әсәрләр. 44 том, Хәтер, 2008
 6. Галимжан Гыйльманов. Көмеш тарак. Пьесалар, Казан, 2000
 7. "Салават күпере" журнал.
 8. "Сәхнә" журнал.
 9. Ганелин Е.Р. Программа обучения детей основам сценического искусства «Школьный театр». http://www.teatrbaby.ru/metod_metodika.htm
 10. Похмельных А.А. Образовательная программа «Основы театрального искусства». youthnet.karelia.ru/dyts/programs/2009/o_tea.doc
- Балалар өчен әдәбият исемлеге:
- К.С.Станиславский «Работа актера над собой»
К.С.Станиславский «Работа актера над ролью»

Календарный учебный график дополнительной общеобразовательной общеразвивающей программы

№ п/п	Месяц	Число	Время проведения занятия	Форма занятия	Кол - во часов	Тема занятия	Место проведения	Форма контроля
1				Беседа, рассказ, презентация	1	Вводный урок. Развитие татарского театра	Актовый зал	
2				Презентация, просмотр фильма	1	Театры Татарстана. Театр им. Г.Камала; театр им.К.Тинчурин	Актовый зал	
3				Презентация, просмотр фильма	1	Театр оперы и балета им.М.Джалиля	Актовый зал	
4				Презентация, просмотр фильма	1	ТЮЗ им. Г.Кариева	Актовый зал	
5				Презентация, просмотр фильма	1	Кукольный театр «Сказка»	Актовый зал	
6				Презентация, просмотр фильма	1	Альметьевский и Набережночелнинские театры	Актовый зал	
7				Презентация, просмотр фильма	1	Нижнекамский и Мензелинские театры	Актовый зал	
8				Презентация, просмотр фильма	1	Буинский и Атнинские театры	Актовый зал	
9				Презентация, встреча	1	Значение народных театров . Театр «Нур»	Актовый зал	
10				упражнения	1	Дикция. Упражнения для хорошей	Актовый зал	

						дикции		
11				упражнения	1	Интонация	Актовый зал	
12				упражнения	1	Темп.Рифма. Ритм	Актовый зал	
13				упражнения	1	Культура речи	Актовый зал	
14				упражнения	1	Речь должна быть звучной	Актовый зал	
15				Упражнения Выразительное чтение	1	В мире поэзии.Выразительное чтение	Актовый зал	
16				Выразительное чтение презентация	1	Творчество любимого поэта. Выразительное чтение	Актовый зал	
17				Беседа	1	Миниатюра	Актовый зал	
18				Упражнения чтение	1	Монолог(особенности)	Актовый зал	
19				упражнения	1	Диалог(особенности)	Актовый зал	
20				Презентация упражнения	1	Роль мимики в создании образа	Актовый зал	
21				упражнения	1	Особенности мимики,жеста, движений	Актовый зал	
22				упражнения	1	Театр без слов	Актовый зал	
23				упражнения	1	Язык танца	Актовый зал	
24				презентация	1	Термины	Актовый зал	
25				Экскурсия в театр	1	Спектакль проф.театра	Актовый зал	
26				упражнения	1	Ознакомление с произведением. Распределение ролей	Актовый зал	
27				Упражнения, репетиция	1	Работа над образами индивидуально	Актовый зал	
28				Упражнения, репетиция	1	Работа над образами индивидуально	Актовый зал	
29				Упражнения, репетиция	1	Изучение движений на сцене	Актовый зал	
30				Мерка,	1	Сценические	Актовый зал	

				подбор		костюмы		
31				Рисование, постановка мебели и.т.д.	1	Декорация. Оформление сцены	Актный зал	
32				подбор	1	Интерьер. Реквизиты	Актный зал	
33				репетиция	1	Репетиция постановки	Актный зал	
34				репетиция	1	Генеральная реп етиция постановки	Актный зал	
35				Постановка на сцене для зрителей	1	Постановка спектакля	Актный зал	

